

Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

KURS UZUPEŁNIAJĄCY
na studiach II stopnia
dla studentów będących absolwentami
kierunków niepokrewnych dla kierunku
Administracja i Bezpieczeństwo Wewnętrzne

MODUŁ: ADMINISTRACJA

Temat 4

AUTOR: dr Tomasz Strzałkowski
tomasz.strzalkowski@wsb.opole.pl

Legislacja administracyjna

Pojęcie legislacji możemy przetłumaczyć z języka łacińskiego jako pochodzące od słów *legis* i *latio*, co możemy przetłumaczyć jako prawo (*legis, lex*) i budowa, rozbudowa, tworzenie (*latio*). Legislacja jest to więc proces stanowienia prawa, ustawodawstwo, przedmiot działania parlamentu i innych organów tworzących prawo. Jak wiadomo, poza parlamentem również organy władzy wykonawczej (najczęściej ministrowie) posiadają prerogatywy do wydawania aktów prawnych. W zakresie tworzenia prawa miejscowego kompetencje te posiadają zarówno organy władzy uchwałodawczej jednostek samorządu, jak i organy wykonawcze tych jednostek, a także wojewodowie i organy niezespólonej administracji rządowej w województwie. Uchwalone prawo miejscowe obowiązuje wtedy na terenie działania tych jednostek lub jego części.

Tworzenie prawa, w bardzo dosłownym znaczeniu, rozumiane jako jego właściwe redagowanie - a nie jedynie wyrażenie zgody lub sprzeciwu, do czego sprowadza się rola organów ustawodawczych i uchwałodawczych - wymaga specjalistycznej wiedzy. Wagę i znaczenie prawidłowo napisanych przepisów dostrzeżono organizując w Polsce specjalną aplikację legislacyjną, którą prowadzi Rządowe Centrum Legislacji. Uczestnikiem aplikacji może być osoba posiadająca wykształcenie prawnicze i dodatkowo będąca: członkiem korpusu służby cywilnej lub urzędnikiem państwowym lub żołnierzem zawodowym lub funkcjonariuszem służb lub pracownikiem samorządowym. Uczestnicy aplikacji nabywają niezbędną wiedzę m.in. w zakresie: systemu źródeł prawa w Rzeczypospolitej Polskiej, konstytucyjnych zasad tworzenia prawa, procedur prawodawczych, redagowania przepisów, rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej, procedury związywania się Rzeczypospolitej Polskiej umowami międzynarodowymi, wpływu zobowiązań międzynarodowych na tworzenie prawa, harmonizacji prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej. Tworzenie aktów prawnych jest więc umiejętnością opartą na specjalistycznej wiedzy.

Podstawowym aktem prawnym regulującym „zasady legislacji” jest rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”. Celem wydania rozporządzenia było określenie i stosowanie zasad techniki prawodawczej aby zapewnić w szczególności spójność i kompletność systemu prawa oraz przejrzystość tekstów normatywnych aktów prawnych, z uwzględnieniem dorobku nauki i doświadczeń praktyki.

Oczywiście Polska, jako kraj o bogatym dorobku prawnym posiadała w przeszłości inne (trzy) akty prawne, które odnosiły się do zagadnień prawidłowej legislacji. Najstarszym aktem prawnym w tym zakresie było zarządzenie nr 55-63/4 Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 maja 1939 r. Zarządzenie to nie zostało opublikowane w formie przewidzianej dla aktów normatywnych, natomiast ukazało się w formie publikacji książkowej. Można stwierdzić, że akt ten miał bardziej formę poradnika czy instrukcji, które wykorzystywać miały w swojej pracy poszczególni urzędnicy. Kolejne dwa akty prawne miały podobny charakter, były one aktami prawnie wiążącymi jedynie Radę Ministrów i podporządkowane jej organy. Dopiero rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. adresowane jest do wszystkich organów upoważnionych do tworzenia przepisów prawnych na etapie opracowywania i rozpatrywania projektów aktów normatywnych.

W naszym systemie prawnym reguły prawne tworzy się przez stanowienie. Przybiera ono dwie postaci - jednostronnego stanowienia aktów normatywnych lub zawierania przez strony umowy. Występująca w tej pierwszej postaci jednostronność wyraża się tym, że organ stanowiący prawo dokonuje tego, nie będąc uzależniony od wyrażenia przez adresatów zgody, by byli nim związani. Ta druga postać występuje m.in. w prawie międzynarodowym, prawie cywilnym i prawie pracy. Choć w wielu przypadkach stosowanie zasad techniki prawodawczej jest przydatne w procesie tworzenia umów, same zasady techniki prawodawczej dotyczą stanowienia prawa sensu stricto, a więc właśnie jednostronnego stanowienia aktów normatywnych przez kompetentne do tego organy władzy państwowej (publicznej). W modelu tym reguły prawne są tworzone w postaci przepisów prawnych, które stanowią wyodrębnione części aktu normatywnego. Technika prawodawcza wskazuje m.in., jak te przepisy formułować i grupować.

Warto zwrócić uwagę, na posłużenie się aktualnie i w przeszłości terminem „technika” prawodawcza, co potwierdza, że tworzenie przepisów prawa to określona umiejętność, oparta na konkretnej wiedzy sztuka wykonania pewnego rodzaju dzieła, rozumianego jako napisana w określony sposób, określona treść, która ma przynieść określony rezultat. Zasady techniki prawodawczej to dyrektywy regulujące celowy, racjonalny, oparty na wiedzy sposób formułowania aktów normatywnych. Ogólniej rzecz ujmując, zasady techniki prawodawczej są zbiorem reguł określających, jaką formę należy nadawać merytorycznym rozstrzygnięciom prawodawcy, tzn. jak formułować poszczególne przepisy prawne, jak je oznakowywać i systematyzować w akty normatywne oraz w jaki sposób wprowadzać je do systemu prawa i z tego systemu eliminować. Celem tych zasad jest zapewnienie spójności i kompletności systemu prawa oraz przejrzystości tekstów normatywnych aktów prawnych, z uwzględnieniem dorobku

nauki i doświadczeń praktyki. Nie sposób pominąć w tym miejscu ukształtowanej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zasady określoności przepisów prawa, zgodnie z którą przepisy prawa muszą być formułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny, a standard ten jest wymagany zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o ochronę praw i wolności.

1.1. Zasady techniki prawodawczej

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” zawiera:

- reguły dotyczące konstruowania projektu ustawy, w tym także nowelizacji ustawy oraz opracowywania tekstów jednolitych i prostowania błędów (działy I, II, III i IV),
- zasady konstruowania rozporządzeń (dział V),
- reguły opracowywania projektów aktów normatywnych o charakterze wewnętrznym (dział VI),
- reguły opracowywania aktów prawa miejscowego (dział VII),
- typowe środki techniki prawodawczej, definicje, odesłania (dział VIII).

Główne zasady legislacyjne

Podjęcie decyzji o przygotowaniu projektu ustawy poprzedza się w szczególności:

- 1) wyznaczeniem i opisaniem stanu stosunków społecznych w dziedzinie wymagającej interwencji organów władzy publicznej oraz wskazaniem pożądanych kierunków ich zmiany;
- 2) analizą aktualnego stanu prawnego, z uwzględnieniem prawa Unii Europejskiej, umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, w tym umów z zakresu ochrony praw człowieka, oraz prawodawstwa organizacji i organów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem;
- 3) ustaleniem możliwości podjęcia środków interwencji organów władzy publicznej, alternatywnych w stosunku do uchwalenia ustawy;
- 4) określeniem przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, organizacyjnych, prawnych i finansowych każdego z rozważanych rozwiązań;
- 5) zasięgnięciem opinii podmiotów objętych zakresem interwencji organów władzy publicznej.

Należy również:

- 6) ustalić skutki dotychczasowych uregulowań prawnych obowiązujących w danej dziedzinie;
- 7) określić cele, jakie zamierza się osiągnąć przez uchwalenie ustawy;
- 8) ustalić rozwiązania prawne alternatywne, które mogą skutecznie służyć osiągnięciu założonych celów;

- 9) sformułować prognozy podstawowych i ubocznych skutków zamierzonych rozwiązań prawnych alternatywnych, w tym wpływu tych rozwiązań na system prawa;
- 10) określić skutki finansowe poszczególnych rozwiązań prawnych alternatywnych oraz ustalić źródła ich pokrycia;
- 11) dokonać wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania prawnego.

Ustawa powinna wyczerpująco regulować daną dziedzinę spraw, nie pozostawiając poza zakresem swego unormowania istotnych fragmentów tej dziedziny.

Ustawa powinna być tak skonstruowana, aby od przyjętych w niej zasad regulacji nie trzeba było wprowadzać licznych wyjątków.

Ustawa nie może zmieniać lub uchylać przepisów regulujących sprawę, które nie należą do jej zakresu przedmiotowego lub podmiotowego albo się z nimi nie wiążą.

Ustawa nie może powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach. W ustawie nie powtarza się również postanowień umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską oraz dających się bezpośrednio stosować postanowień aktów normatywnych ustanowionych przez organizacje międzynarodowe lub organy międzynarodowe. W ustawie można odsyłać do przepisów tej samej lub innej ale nie odsyła się do przepisów innych aktów normatywnych.

W ustawie nie można zamieszczać przepisów nakazujących stosowanie innych aktów normatywnych, w tym umów i aktów.

Przepisy ustawy redaguje się zwięźle i syntetycznie, unikając nadmiernej szczegółowości, a zarazem w sposób, w jaki opisuje się typowe sytuacje występujące w dziedzinie spraw regulowanych tą ustawą.

Przepisy ustawy redaguje się tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy.

Zdania w ustawie redaguje się zgodnie z powszechnie przyjętymi regułami składni języka polskiego, unikając zdań wielokrotnie złożonych.

W ustawie należy posługiwać się poprawnymi wyrażeniami językowymi (określeniami) w ich podstawowym i powszechnie przyjętym znaczeniu.

W ustawie należy unikać posługiwania się:

- 1) określeniami specjalistycznymi, o ile ich użycie nie jest powodowane zapewnieniem należytej precyzji tekstu;
- 2) określeniami lub zapożyczeniami obcojęzycznymi, chyba że nie mają dokładnego odpowiednika w języku polskim;

3) nowo tworzonymi pojęciami lub strukturami językowymi, chyba że w dotychczasowym słownictwie polskim brak jest odpowiedniego określenia.

W ustawie należy posługiwać się określeniami, które zostały użyte w ustawie podstawowej dla danej dziedziny spraw, w szczególności w ustawie określonej jako "kodeks" lub "prawo".

Do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami.

W ustawie nie zamieszcza się wypowiedzi, które nie służą wyrażaniu norm prawnych, a w szczególności apeli, postulatów, zaleceń, upomnień oraz uzasadnień formułowanych norm.

1.2. Budowa ustawy

Ustawa zawiera:

- 1) tytuł;
- 2) przepisy merytoryczne;
- 3) przepisy o wejściu ustawy w życie

* Ustawa zawiera także przepisy przejściowe lub dostosowujące oraz przepisy uchylające, jeżeli reguluje dziedzinę spraw uprzednio unormowaną przez inną ustawę.

* Ustawa może zawierać przepisy wprowadzające zmiany w innych ustawach (przepisy zmieniające), przepisy epizodyczne oraz przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy.

Poszczególne elementy ustawy zamieszcza się w następującej kolejności:

1) tytuł;

W tytule ustawy w oddzielnych wierszach zamieszcza się: oznaczenie rodzaju aktu, datę ustawy, ogólne określenie przedmiotu ustawy.

Datę ustawy poprzedza się zwrotem "z dnia", a następnie zamieszcza się wskazanie dnia zapisanego cyframi arabskimi, nazwę miesiąca określoną słownie oraz wskazanie roku zapisanego cyframi arabskimi ze znakiem "r.", jako skrótem wyrazu "rok".

Przedmiot ustawy określa się możliwie najzwięźle, jednakże w sposób adekwatnie informujący o jej treści.

Określając przedmiot ustawy, nie przytacza się tytułów innych ustaw, z wyjątkiem ustawy zmieniającej i ustawy wprowadzającej inną ustawę, w których podaje się odpowiednio tylko przedmiot ustawy zmienianej albo ustawy wprowadzanej.

Określenie przedmiotu ustawy może być:

- 1) opisowe - rozpoczynające się od przyimka "o", pisanego małą literą;
- 2) rzeczowe - rozpoczynające się od wyrazów "Kodeks", "Prawo" albo "Ordynacja", pisanych wielką literą, w przypadku gdy ustawa wyczerpująco reguluje obszerną

dziedzinę spraw, albo rozpoczynające się od wyrazów "Przepisy wprowadzające ...", w przypadku gdy ustawa jest ustawą wprowadzającą.

W przypadku ustawy, w której zostały zamieszczone przepisy zmieniające lub przepisy uchylające inne ustawy, po określeniu przedmiotu ustawy zamieszcza się odnośnik do tytułu ustawy, w którym podaje się odrębnie tytuły ustaw zmienianych i tytuły ustaw uchylanych. Jeżeli zamieszcza się odnośnik, podający tytuły zmienianych lub uchylanych ustaw oznacza się jako drugi.

2) przepisy merytoryczne ogólne i szczegółowe;

W przepisach merytorycznych można wydzielić przepisy ogólne i przepisy szczegółowe. Wydzielone przepisy ogólne oznacza się nazwą "Przepisy ogólne"; można je systematyzować w grupy tematyczne i oznaczać nazwami charakteryzującymi treść każdej z grup.

W przepisach ogólnych zamieszcza się:

- 1) określenie zakresu spraw regulowanych ustawą i podmiotów, których ona dotyczy, lub spraw i podmiotów wyłączonych spod jej regulacji;
- 2) objaśnienia użytych w ustawie określeń i skrótów.

W przepisach ogólnych zamieszcza się również inne postanowienia wspólne dla wszystkich albo dla większości przepisów merytorycznych zawartych w ustawie.

W przepisach ogólnych można zamieścić odesłanie do innej ustawy lub do postanowień, tylko wtedy, gdy uregulowania w nich zawarte uzupełniają lub odmiennie regulują sprawy normowane ustawą.

W przepisach szczegółowych nie reguluje się tych spraw, które zostały wyczerpująco unormowane w przepisach ogólnych.

Jeżeli od któregoś z elementów przepisu szczegółowego przewiduje się wyjątki lub któryś z elementów tego przepisu wymaga uściślenia, przepis formułujący wyjątki lub uściślenia zamieszcza się bezpośrednio po danym przepisie szczegółowym.

Przepisy szczegółowe zamieszcza się w następującej kolejności:

- 1) przepisy prawa materialnego;
- 2) przepisy ustrojowe;
- 3) przepisy proceduralne;
- 4) przepisy o karach pieniężnych i przepisy karne.

Przepis prawa materialnego powinien możliwie bezpośrednio i wyraźnie wskazywać kto, w jakich okolicznościach i jak powinien się zachować (przepis podstawowy).

W przepisach ustrojowych zamieszcza się w szczególności przepisy o zadaniach i kompetencjach organów lub instytucji, ich formie prawnej i organizacji, sposobie ich finansowania i obsadzania oraz jakim podmiotom one podlegają albo jakie podmioty sprawują nad nimi nadzór.

W przepisach proceduralnych określa się w szczególności:

- 1) sposób postępowania przed organami lub instytucjami;
- 2) strony i innych uczestników postępowania oraz ich prawa i obowiązki w postępowaniu;
- 3) rodzaje rozstrzygnięć, które zapadają w postępowaniu, i tryb ich wzruszania;
- 4) zasady i tryb ponoszenia opłat i kosztów postępowania;
- 5) zasady i tryb wykonania rozstrzygnięć, które zapadają w postępowaniu.

Przepisy karne zamieszcza się tylko w przypadku, gdy naruszenie przepisów ustawy nie kwalifikuje się jako naruszenie przepisów Kodeksu karnego, Kodeksu karnego skarbowego lub Kodeksu wykroczeń, a czyn wymagający zagrożenia karą jest związany tylko z treścią tej ustawy.

Ustawa może zawierać załączniki; odesłania do załączników zamieszcza się w przepisach merytorycznych ustawy. W załącznikach do ustawy zamieszcza się w szczególności wykazy, wykresy, wzory, tabele i opisy o charakterze specjalistycznym.

3) przepisy zmieniające;

Zmiana (nowelizacja) ustawy polega na uchyleniu niektórych jej przepisów, zastąpieniu niektórych jej przepisów przepisami o innej treści lub brzmieniu lub na dodaniu do niej nowych przepisów.

Przepisy ustawy zmienia się:

- 1) odrębną ustawą zmieniającą;
- 2) przepisem zmieniającym zamieszczonym w innej ustawie.

Jeżeli zmiany wprowadzane w ustawie miałyby być liczne albo miałyby naruszać konstrukcję lub spójność ustawy albo gdy ustawa była już poprzednio wielokrotnie nowelizowana, opracowuje się projekt nowej ustawy.

Przepisy ustawy zmienia się przepisem wyraźnie wskazującym dokonywane zmiany.

Pierwszemu artykułowi ustawy zmieniającej albo przepisowi zmieniającemu zamieszczanemu w innej ustawie nadaje się brzmienie:

"W ustawie (tytuł ustawy) wprowadza się następujące zmiany:"

Jeżeli uchyla się albo dodaje tylko jeden przepis ustawy, przepisowi zmieniającemu nadaje się odpowiednio brzmienie:

"W ustawie ... (tytuł ustawy) uchyla się art. ..." albo

"W ustawie ... (tytuł ustawy) po art. ... dodaje się art. ... w brzmieniu: ...".

Jeżeli zmienia się treść lub brzmienie tylko jednego przepisu ustawy, przepisowi zmieniającemu nadaje się brzmienie:

"W ustawie ... (tytuł ustawy) art. ... otrzymuje brzmienie: ..." albo

"W ustawie ... (tytuł ustawy) w art. ... otrzymuje brzmienie: ...".

Zmiana ustawy nie może polegać na tym, że dawny przepis zastępuje się nowym, nie wskazując jednocześnie dokonywania tej zmiany (nowelizacja dorozumiana).

Zmieniany przepis ustawy przytacza się w pełnym nowym brzmieniu.

Jeżeli artykuły ustawy są podzielone na jednostki redakcyjne niższego stopnia, a zmianę wprowadza się tylko w którejś z tych jednostek, można poprzestać na przytoczeniu pełnego nowego brzmienia tylko tej zmienianej jednostki redakcyjnej.

Jeżeli zmiana przepisu ustawy polega na zastąpieniu w nim, dodaniu lub skreśleniu niektórych wyrazów lub znaków interpunkcyjnych, a sprzyja to wyrażeniu intencji prawodawcy w sposób zrozumiały dla adresatów, można nie przytaczać jego pełnego nowego brzmienia. W takim przypadku w przepisie zmieniającym wskazuje się jednoznacznie dokonywaną zmianę, stosując w szczególności zwrot: *"wyrazy ..." (nazwa znaku interpunkcyjnego) zastępuje się wyrazami ..." (nazwa znaku interpunkcyjnego)", "po wyrazach ..." (nazwa znaku interpunkcyjnego) dodaje się wyrazy ..." (nazwa znaku interpunkcyjnego)" albo "skreśla się wyrazy ..." (nazwa znaku interpunkcyjnego)".*

Jeżeli dane określenie, występujące w wielu przepisach zmienianej ustawy, w każdym z nich skreśla się albo zastępuje się nowym określeniem, zmiany tej dokonuje się przepisem zmieniającym w brzmieniu: *"skreśla się użyte w art...., w różnej liczbie i różnym przypadku, wyrazy ..." albo "użyte w art...., w różnej liczbie i różnym przypadku, wyrazy ..." zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami ..."*.

Przepis zmieniający, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się w ustawie zmieniającej według kolejności dokonywanych zmian w ustawie zmienianej, biorąc pod uwagę umiejscowienie w ustawie zmienianej pierwszego z przepisów, w którym dane określenie skreśla się albo zastępuje się nowym określeniem.

Jeżeli do tekstu ustawy dodaje się nowe artykuły, zachowuje się dotychczasową numerację, dodając do numeru nowego artykułu małą literę alfabetu łacińskiego, z wyłączeniem liter właściwych tylko językowi polskiemu, z zachowaniem ciągłości alfabetycznej, co wyraża się zwrotem: *"po art. X dodaje się art. Xa w brzmieniu ..."*.

Zasadę wyrażoną wyżej stosuje się odpowiednio, gdy w obrębie artykułu dodaje się nowy ustęp, w obrębie ustępu nowy punkt albo w obrębie punktu nową literę, co wyraża się zwrotem: *"w art. ... po ust. X (pkt X, lit. X) dodaje się ust. Xa (pkt Xa, lit. Xa) w brzmieniu: ..."*; jednakże gdy kolejną jednostkę redakcyjną niższego stopnia dodaje się na końcu artykułu, ustępu, punktu albo litery, oznacza się ją odpowiednio kolejnymi cyframi arabskimi lub literami alfabetu łacińskiego, co wyraża się zwrotem: *"w art. ... w ust. ... dodaje się pkt ... (lit. ...) w brzmieniu: ..."*, przy czym przed oznaczeniem każdej kolejnej jednostki redakcyjnej pisze się przyimek "w".

W przypadku, o którym mowa wyżej, w razie wyczerpania się liter, dalsze kolejno dodawane artykuły lub jednostki redakcyjne niższego stopnia oznacza się najpierw dwuliterowo, a następnie wieloliterowo, dopisując do oznaczenia najpierw pierwszą, a następnie kolejne litery alfabetu łacińskiego (*Xa ... Xz, Xza ... Xzz, Xzza ... Xzzz*).

Powyższą zasadę stosuje się odpowiednio, jeżeli nowy artykuł (jednostkę redakcyjną niższego stopnia) dodaje się po artykule (jednostce redakcyjnej niższego stopnia) oznaczonym zgodnie z ust. 1 i 2 i równocześnie następujący po nim artykuł (jednostka redakcyjna niższego stopnia) jest oznaczony w ten sposób, co wyraża się zwrotem: *"po art. (ust., pkt, lit.) Xa dodaje się art. (ust., pkt, lit.) Xaa (a następnie Xab... Xaz, Xaza... Xazz)"*.

Zmienia się zawsze pierwotny tekst ustawy, a jeżeli wprowadzono do niego zmiany - tekst zmieniony. Jeżeli ogłoszono tekst jednolity ustawy, zmienia się ten tekst, a w przypadku gdy wprowadzono zmiany do tekstu jednolitego - zmieniony tekst jednolity. Nie nowelizuje się przepisów zmieniających inną ustawę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli jest to konieczne dla uniknięcia luki w prawie, można wyjątkowo znowelizować przepisy zmieniające ogłoszonej ustawy w okresie ich *vacatio legis*.

Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę.

Odstąpienie od zasady wyrażonej wyżej jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmienianymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.

Ustawa zmieniająca może zawierać jedynie przepisy uchylające, przepisy zastępujące lub przepisy uzupełniające przepisy ustawy zmienianej, a w razie potrzeby - także przepisy epizodyczne, przejściowe i dostosowujące, konieczne ze względu na dokonywaną nowelizację.

W ustawie zmieniającej nie zamieszcza się przepisów regulujących sprawy nieobjęte zakresem unormowania ustawy zmienianej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli jest to konieczne dla uniknięcia luki w prawie, w ustawie zmieniającej można wyjątkowo zamieścić przepisy, które regulują sprawy wykraczające poza zakres unormowania ustawy zmienianej.

Zmiany dokonywane ustawą zmieniającą ujmują się w jeden artykuł tej ustawy.

Każdy nowelizowany artykuł ujmują się w oddzielny punkt. Jeżeli w jednym artykule wprowadza się zmiany w jego jednostkach redakcyjnych niższego stopnia, każdą nowelizowaną jednostkę tego samego stopnia ujmują się w oddzielnej literze, a w przypadku wprowadzenia zmian w jednostkach redakcyjnych następnego niższego stopnia - w oddzielnym tiret, a w razie potrzeby - również w oddzielnym podwójnym tiret.

Jeżeli zmiana polega na dodaniu albo uchyleniu kolejno po sobie następujących artykułów (jednostek redakcyjnych niższego stopnia) albo na nadaniu nowego brzmienia kolejno po sobie następującym artykułom (jednostkom redakcyjnym niższego stopnia), zmiany tych artykułów albo jednostek ujmują się odpowiednio w jeden punkt, literę, tiret albo podwójne tiret.

Jeżeli w jednej ustawie zmieniającej zmienia się kilka ustaw, zmianę każdej z tych ustaw ujmują się w odrębny artykuł.

Tytuł ustawy określa się przez użycie zwrotu: *"ustawa o zmianie ustawy... (tytuł ustawy)"*, a jeżeli zmienia się jednocześnie kilka ustaw - wymienia się tytuł każdej zmienianej ustawy.

Jeżeli zmienia się ustawę nowelizującą i sformułowanie tytułu ustawy w sposób określony w ust. 1 powodowałoby wątpliwości co do przedmiotu ustawy, przedmiot ten można określić przez użycie zwrotu: *"ustawa zmieniająca ustawę... (tytuł ustawy)"*.

Jeżeli jedną ustawą zmienia się wiele ustaw i wymienienie w tytule ustawy nowelizującej tytułów wszystkich zmienianych ustaw powodowałoby, że tytuł ustawy nowelizującej byłby rażąco długi, można wyjątkowo sformułować go przy użyciu zwrotu: "ustawa o zmianie ustaw" i ogólnie podać ich wspólny przedmiot albo "ustawa o zmianie

ustawy (tytuł ustawy) oraz niektórych innych ustaw", wymieniając tylko tytuł podstawowej ustawy nowelizowanej.

4) przepisy epizodyczne;

W przepisach epizodycznych zamieszcza się regulacje, które wprowadzają odstępstwa od określonych przepisów, a których okres obowiązywania jest wyraźnie określony. W przepisach epizodycznych okres obowiązywania regulacji określa się w szczególności przez:

- 1) wymienienie roku kalendarzowego albo lat kalendarzowych;
- 2) oznaczenie początku i końca obowiązywania regulacji, wyrażone dniami oznaczonymi kalendarzowo;
- 3) wskazanie liczby dni, tygodni, miesięcy albo lat, które upływają od dnia wejścia w życie ustawy albo jej poszczególnych przepisów.

W przepisach epizodycznych początku i końca obowiązywania regulacji nie uzależnia się od wystąpienia zdarzenia przyszłego, chyba że jest to konieczne ze względu na zakres regulacji ustawy albo jej poszczególnych przepisów, a termin wystąpienia zdarzenia przyszłego można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości i zostanie on urzędowo podany do wiadomości publicznej.

5) przepisy przejściowe i dostosowujące;

W przepisach przejściowych reguluje się wpływ nowej albo znowelizowanej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustawy albo ustaw dotychczasowych bez względu na to, czy do tych stosunków zamierza się stosować przepisy dotychczasowe, przepisy nowe czy przepisy regulujące ten wpływ w sposób odmienny od przepisów dotychczasowych i przepisów nowych.

W przepisach przejściowych rozstrzyga się w szczególności:

- 1) sposób zakończenia postępowań będących w toku (wszczętych w czasie obowiązywania dotychczasowych przepisów i niezakończonych ostatecznie do dnia ich uchylenia albo zmiany), skuteczność czynności dokonanych w postępowaniu oraz organy lub instytucje właściwe do zakończenia postępowania i terminy przekazania im spraw;
- 2) czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy instytucje prawne zniesione przez nowe przepisy;
- 3) czy zachowuje się uprawnienia i obowiązki oraz kompetencje powstałe w czasie obowiązywania uchylanych albo wcześniej uchylonych przepisów oraz czy skuteczne

są czynności dokonane w czasie obowiązywania tych przepisów; sprawy te reguluje się tylko w przypadku, gdy nie chce się zachować powstałych uprawnień, obowiązków lub kompetencji albo chce się je zmienić albo też gdy chce się uznać dokonane czynności za bezskuteczne;

4) czy i w jakim zakresie stosuje się nowe przepisy do uprawnień, obowiązków, kompetencji oraz czynności, o których mowa wyżej,

5) czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie dotychczasowych przepisów upoważniających.

Jeżeli w stosunku do prowadzonych spraw zamierza się czasowo stosować przepisy dotychczasowej ustawy, zaznacza się to wyraźnie, nadając przepisowi przejściowemu odpowiednio brzmienie: *"W sprawach ... stosuje się art. ... ustawy ... (tytuł dotychczasowej ustawy)." albo "W sprawach ... stosuje się art. ... ustawy ... (tytuł znowelizowanej ustawy), w brzmieniu dotychczasowym."*

Jeżeli akt wykonawczy wydany na podstawie uchylanego albo zmienianego przepisu upoważniającego nie jest niezgodny z nową albo znowelizowaną ustawą, można go wyjątkowo zachować czasowo w mocy do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie nowego albo zmienionego przepisu upoważniającego, nadając przepisowi przejściowemu brzmienie:

1) *"Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. ... ustawy, o której mowa w art. ... (artykuł uchylający dotychczasową ustawę), zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. ... niniejszej ustawy, jednak nie dłużej niż ... (oznaczenie dnia albo okresu wyrażonego w miesiącach)." - w przypadku zachowywania czasowo w mocy aktu wykonawczego wydanego na podstawie uchylanego przepisu upoważniającego;*

2) *"Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. ... ustawy zmienianej w art. ... (artykuł wprowadzający zmiany w dotychczasowej ustawie), zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. ... ustawy zmienianej w art. ... (artykuł wprowadzający zmiany w dotychczasowej ustawie), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż ... (oznaczenie dnia albo okresu wyrażonego w miesiącach)." - w przypadku zachowywania czasowo w mocy aktu wykonawczego wydanego na podstawie zmienianego przepisu upoważniającego.*

Nie zachowuje się czasowo w mocy tylko niektórych przepisów aktu wykonawczego wydanego na podstawie uchylanego albo zmienianego przepisu upoważniającego.

W przepisach dostosowujących reguluje się sprawy związane z dostosowaniem do nowej albo znowelizowanej ustawy jej adresatów, w tym organów lub instytucji, w szczególności:

- 1) utworzenie organów lub instytucji;
- 2) przekształcenie organów lub instytucji w inne organy lub instytucje tworzone przez ustawę;
- 3) zniesienie organów lub likwidację instytucji;
- 4) sposób powołania po raz pierwszy organów lub instytucji tworzonych ustawą;
- 5) sposób przekształcenia organów lub instytucji utworzonych na podstawie dotychczasowej ustawy w organy lub instytucje tworzone przez ustawę;
- 6) sposób zniesienia organów lub likwidacji instytucji przez ustawę, zasady zagospodarowania ich mienia oraz uprawnienia i obowiązki ich dotychczasowych pracowników.

W przepisach dostosowujących można wyjątkowo wyznaczyć termin dostosowania organów lub instytucji do nowej albo znowelizowanej ustawy.

Rozwiązania przewidziane w przepisach przejściowych i dostosowujących powinny być ukształtowane w sposób nieuciążliwy dla ich adresatów i pozostawiać im możliwość przystosowania się do przepisów nowej albo znowelizowanej ustawy.

W przepisach przejściowych i dostosowujących nie zamieszcza się przepisów regulujących sprawy inne, niż określone w niniejszym rozdziale.

6) przepisy uchylające, przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy oraz przepisy o wejściu ustawy w życie (przepisy końcowe)

Przepisy końcowe zamieszcza się w następującej kolejności:

- 1) przepisy uchylające;
- 2) w razie potrzeby - przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy;
- 3) przepisy o wejściu ustawy w życie.

W przepisie uchylającym wyczerpująco wymienia się ustawy, które ustawa uchyla; nie poprzestaje się na domyślnym uchyleniu poprzedniej ustawy przez odmienne uregulowanie danej sprawy w nowej ustawie.

Przepisowi uchylającemu nie nadaje się ogólnikowej treści, a w szczególności nie używa się zwrotu: *"Tracą moc dotychczasowe przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą"*.

Przepisowi uchylającemu ustawę nadaje się brzmienie: *"Traci moc ustawa ... (tytuł ustawy)"*. Jeżeli uchyla się kilka ustaw, uchylane ustawy wymienia się w jednej

jednostce redakcyjnej ustawy uchylającej, zamieszczając je w punktach, w kolejności, w jakiej uchylane ustawy zostały uchwalone.

Ustawę regulującą dotychczas daną dziedzinę spraw uchyla się w całości, bez pozostawiania w mocy poszczególnych jej jednostek systematyzacyjnych, zwłaszcza pojedynczych przepisów. Jeżeli w wyniku uchylecia jednostek systematyzacyjnych ustawy lub jej przepisów wyjątkowo zachowuje się moc obowiązującą tylko niektórych przepisów ustawy, w ustawie zamieszcza się przepis zmieniający, w którym wyczerpująco wymienia się uchylane jednostki systematyzacyjne ustawy lub jej przepisy, wyrażając to zwrotem: *"W ustawie ... (tytuł ustawy) uchyla się ..."*.

W ustawie zamieszcza się przepis określający termin jej wejścia w życie, chyba że termin ten określają odrębne przepisy ustawy wprowadzającej. Ustawa powinna wchodzić w życie w całości w jednym terminie.

Odstępstwo od zasady, o której mowa w ust. 1, może nastąpić wyjątkowo w przypadku, gdy zróżnicowanie terminów wejścia w życie poszczególnych przepisów ustawy jest niezbędne do zrealizowania celu ustawy oraz nie narusza jej spójności.

Przepisowi o wejściu w życie ustawy można nadać brzmienie:

"Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie po upływie ... (dni, tygodni, miesięcy, lat) od dnia ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia" albo "Ustawa wchodzi w życie ... dnia ... miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie ... (dni, tygodni, miesięcy, lat) od dnia ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie z dniem ... (dzień oznaczony kalendarzowo)";

"Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia";

"Ustawa wchodzi w życie ..., z wyjątkiem art. ..., który wchodzi w życie ...";

"Ustawa wchodzi w życie w terminie określonym w ustawie z dnia ... - ... (tytuł ustawy wprowadzającej) (Dz. U. ...)".

Wejścia w życie ustawy albo jej poszczególnych przepisów nie uzależnia się od wystąpienia zdarzenia przyszłego, chyba że jest to konieczne ze względu na zakres regulacji ustawy albo jej poszczególnych przepisów, a termin wystąpienia zdarzenia

przyszłego można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości i zostanie on urzędowo podany do wiadomości publicznej.

W przypadku ustaw szczególnie obszernych lub zasadniczo zmieniających dotychczasowe ustawy, przepisy o wejściu w życie ustawy "głównej" oraz przepisy zmieniające, uchylające, epizodyczne, przejściowe i dostosowujące można zamieścić w oddzielnej ustawie (ustawie wprowadzającej).

Przepisowi o wejściu ustawy w życie, który nadaje moc wsteczną ustawie albo jej poszczególnym przepisom, można nadać brzmienie: *"Ustawa wchodzi w życie ..., z mocą od dnia ..."* albo *"Ustawa wchodzi w życie ..., z tym że art. ... z mocą od dnia ..."*, albo *"Ustawa wchodzi w życie ..., z wyjątkiem art. ..., który wchodzi w życie z dniem ..., z mocą od dnia ..."*.

Przepisy ustawy inne niż te, którym przepisy końcowe nadały wsteczną moc obowiązującą, a posiadające moc wsteczną wynikającą z ich treści i odnoszące się do zdarzeń lub stanów rzeczy, które powstały przed dniem wejścia w życie ustawy, redaguje się w sposób jednoznacznie wskazujący te zdarzenia lub stany rzeczy.

1.3. Budowa przepisów

Podstawową jednostką redakcyjną ustawy jest artykuł. Każdą samodzielną myśl ujmuje się w odrębny artykuł. Artykuł powinien być w miarę możliwości jednozdaniowy. Jeżeli samodzielną myśl wyraża zespół zdań, dokonuje się podziału artykułu na ustępy. W ustawie określonej jako "kodeks" ustępy oznacza się paragrafami (§). Podział artykułu na ustępy wprowadza się także w przypadku, gdy między zdaniem wyrażającym samodzielną myśl występują powiązania treściowe, ale treść żadnego z nich nie jest na tyle istotna, aby wydzielić ją w odrębny artykuł.

W obrębie artykułu (ustępu) zawierającego wyliczenie wyróżnia się dwie części: wprowadzenie do wyliczenia oraz punkty. Wyliczenie może kończyć się częścią wspólną, odnoszącą się do wszystkich punktów. Po części wspólnej nie dodaje się kolejnej samodzielnej myśli; w razie potrzeby formułuje się ją w kolejnym ustępie. W obrębie punktów można dokonać dalszego wyliczenia, wprowadzając litery. W obrębie liter można dokonać kolejnego wyliczenia, wprowadzając tiret. W obrębie tiret można dokonać kolejnego wyliczenia, wprowadzając podwójne tiret.

Artykuł oznacza się skrótem "art." i cyframi arabskimi z kropką, z zachowaniem ciągłości numeracji artykułów w obrębie całej ustawy, a przy powoływaniu - skrótem "art." bez względu na liczbę i przypadek oraz cyframi arabskimi bez kropki; w ustawie wprowadzającej ustawę określaną jako "kodeks" numer artykułu można oznaczyć cyframi rzymskimi.

Ustęp oznacza się cyframi arabskimi z kropką bez nawiasu, z zachowaniem ciągłości numeracji w obrębie danego artykułu, a przy powoływaniu - skrótem "ust." bez względu na liczbę i przypadek oraz cyframi arabskimi bez kropki.

Punkt oznacza się cyframi arabskimi z nawiasem z prawej strony, z zachowaniem ciągłości numeracji w obrębie danego artykułu albo ustępu, a przy powoływaniu - skrótem "pkt" bez względu na liczbę i przypadek oraz cyframi arabskimi bez nawiasu. Każdy punkt kończy się średnikiem, a ostatni kropką, chyba że wyliczenie kończy się częścią wspólną odnoszącą się do wszystkich punktów. W takim przypadku kropkę stawia się po części wspólnej, a każdy punkt, z wyjątkiem ostatniego, kończy się przecinkiem.

Wyliczenie w obrębie punktów (tzw. litery) oznacza się małymi literami alfabetu łacińskiego, z wyłączeniem liter właściwych tylko językowi polskiemu (ą, ć, ę, ł, ń, ó, ś, ź, ż), z nawiasem z prawej strony, z zachowaniem ciągłości alfabetycznej w obrębie punktu, a przy powoływaniu - skrótem "lit." bez względu na liczbę i przypadek oraz literą alfabetu łacińskiego bez nawiasu. Każdą literę kończy się przecinkiem, a ostatnią średnikiem albo kropką, chyba że wyliczenie kończy się częścią wspólną odnoszącą się do wszystkich liter. W takim przypadku średnik albo kropkę stawia się po części wspólnej.

W przypadku, gdy zabraknie liter, stosuje się oznaczenie najpierw dwuliterowe, a następnie wieloliterowe, dopisując do ostatniej litery alfabetu łacińskiego najpierw pierwszą, a następnie kolejne litery tego alfabetu [a), b) ... z), za), zb) ... zz), zza), zzb) ...].

Każde tiret kończy się przecinkiem, a ostatnie przecinkiem, średnikiem albo kropką, chyba że wyliczenie kończy się częścią wspólną odnoszącą się do wszystkich tiret. W takim przypadku przecinek, średnik albo kropkę stawia się po części wspólnej. Przy powoływaniu tiret oznacza się wyrazem "tiret" i wyrażonym słownie numerem porządkowym tego tiret.

Każde podwójne tiret kończy się przecinkiem, a ostatnie przecinkiem, średnikiem albo kropką, chyba że wyliczenie kończy się częścią wspólną odnoszącą się do wszystkich podwójnych tiret. W takim przypadku, przecinek, średnik albo kropkę stawia się po części wspólnej. Przy powoływaniu podwójnego tiret oznacza się je wyrazami "podwójne tiret" i wyrażonym słownie numerem porządkowym tego podwójnego tiret.

Każdą jednostkę redakcyjną zapisuje się od nowego wiersza i poprzedza jej oznaczeniem umieszczonym w tym samym wierszu. Artykuły i ustępy rozpoczyna się od

akapitu. Punkty, litery, tiret i podwójne tiret rozpoczyna się na wysokości początku wprowadzenia do wyliczenia.

Przepisy artykułu podzielonego na ustępy, punkty, litery, tiret i podwójne tiret powołuje się w następującej kolejności: "art. ... ust. ... pkt ... lit. ... tiret ... podwójne tiret ...", bez przecinków po kolejnych jednostkach redakcyjnych.

W przypadku gdy jednostka redakcyjna składa się z kilku zdań, a zamierza się powołać tylko jedno z nich, wyraża się to zwrotem: "art. ... ust. ... zdanie (numer porządkowy zdania)".

W celu systematyzacji przepisów ustawy artykuły można grupować w jednostki systematyzacyjne. Artykuły grupuje się w rozdziały, rozdziały grupuje się w działy, a działy łączy się w tytuły. W ustawie można wprowadzić dodatkowo oddziały jako jednostki systematyzacyjne niższego stopnia niż rozdział. W ustawie określonej jako "kodeks" tytuły można grupować w księgi, a księgi łączyć w części. Rozdziały (oddziały) numeruje się cyframi arabskimi, a jednostki systematyzacyjne wyższego stopnia - cyframi rzymskimi.

Nazwa jednostki systematyzacyjnej składa się z:

- 1) jej oznaczenia, które stanowi wyraz "część", "księga", "tytuł", "dział", "rozdział", "oddział" z odpowiednią liczbą porządkową;
- 2) jej tytułu, który stanowi zwięzłe określenie treści lub zakresu regulowanych spraw, rozpoczęte wielką literą, zapisane od nowego wiersza.

1.4. Promulgacja aktów normatywnych

Konstytucyjną zasadą, jedną z kilku tworzących zbiór reguł, które obowiązują w demokratycznym państwie prawnym, jest zasada promulgacji aktów prawnych, czyli inaczej ich publikacji bądź podawania do publicznej wiadomości. W Polsce została ona wyrażona wprost w art. 88 Konstytucji RP:

Art. 88. 1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.

2. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.

3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.

Wydaje się, że nie trzeba specjalnie uzasadniać jak ważne znaczenie z punktu widzenia pewności prawa, stabilności obrotu prawnego, kształtowania stosunków społecznych, realizacji

praw i obowiązków obywatelskich ma podanie do publicznej wiadomości treści obowiązujących przepisów. Przyjęło się, że nieznanostwo prawa szkodzi, a stale istniejącym obowiązkiem państwa jest stworzenie podmiotom zainteresowanym możliwości zapoznania się z obowiązującymi w państwie przepisami. Aktualnie, wraz z rozwojem nowych technologii, papierowe zbiory przepisów zgromadzone w urzędach czy bibliotekach stały się dostępne, po kilku kliknięciach w telefonie.

Ustawą do której odwołuje się przywołany wyżej artykuł Konstytucji RP jest ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych. To w tym akcie prawnym opisano i uregulowano zagadnienia związane z poruszaną problematyką. Ustawa określa zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (ustawa nie reguluje zasad ogłaszania umów międzynarodowych a także aktów prawnych Unii Europejskiej) oraz zasady i tryb wydawania dzienników urzędowych.

Ogłoszenie aktu normatywnego w dzienniku urzędowym jest obowiązkowe. Akty normatywne i inne akty prawne podlegające ogłoszeniu ogłasza się w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 700, 730 i 848), chyba że ustawa stanowi inaczej. Dzienniki urzędowe wydaje się w postaci elektronicznej, chyba że ustawa stanowi inaczej. Dla każdego dziennika urzędowego wydawanego w postaci elektronicznej organ wydający prowadzi odrębną stronę internetową.

Akty normatywne ogłasza się niezwłocznie. Akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

W uzasadnionych przypadkach akty normatywne, z zastrzeżeniem ust. 3, mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym. Przepisy porządkowe wchodzi w życie po upływie trzech dni od dnia ich ogłoszenia. W uzasadnionych przypadkach przepisy porządkowe mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż trzy dni, a jeżeli zwłoka w wejściu w życie przepisów porządkowych mogłaby spowodować nieodwracalne szkody lub poważne zagrożenia życia, zdrowia lub mienia, można zarządzić wejście w życie takich przepisów z dniem ich ogłoszenia. Powyższe nie wyłącza możliwości nadania aktowi normatywnemu

wstecznej mocy obowiązującej, jeżeli zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Przy obliczaniu terminu wejścia w życie aktu normatywnego określonego w dniach nie uwzględnia się dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przypadków, gdy akt normatywny wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Terminy wejścia w życie aktu normatywnego określone w tygodniach, miesiącach lub latach kończą się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada dniu ogłoszenia, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

Akty normatywne wydawane na podstawie ustaw można ogłaszać w okresie od dnia ogłoszenia danej ustawy, a przed dniem jej wejścia w życie; akt taki nie może wejść w życie wcześniej niż ustawa.

Dziennikami urzędowymi w rozumieniu ustawy są: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", dzienniki urzędowe ministrów kierujących działami administracji rządowej, dzienniki urzędowe urzędów centralnych, Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego oraz wojewódzkie dzienniki urzędowe.

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, ogłasza się:

- 1) Konstytucję;
- 2) ustawy;
- 3) rozporządzenia z mocą ustawy wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) rozporządzenia wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, ministrów kierujących działami administracji rządowej, przewodniczących określonych w ustawach komitetów, będących członkami Rady Ministrów, oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji;
- 5) teksty jednolite aktów określonych w pkt 1-4;
- 6) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące aktów normatywnych ogłoszonych w Dzienniku Ustaw;
- 7) uchwały Rady Ministrów uchylające rozporządzenie ministra.

W Dzienniku Ustaw ogłasza się również akty prawne dotyczące:

- 1) stanu wojny i zawarcia pokoju;
- 2) referendum ogólnokrajowego, w tym referendum zatwierdzającego zmianę Konstytucji;

- 3) skrócenia kadencji Sejmu;
- 4) wyborów do Sejmu i Senatu, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) powszechnej lub częściowej mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) stanów nadzwyczajnych: wojennego, wyjątkowego, kląski żywiołowej;
- 8) ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Sejmu i Senatu, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz ważności referendum ogólnokrajowego, w tym referendum zatwierdzającego zmianę Konstytucji.

W Dzienniku Ustaw ogłasza się ponadto inne akty prawne, jeżeli odrębne ustawy tak stanowią.

W Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", zwanym dalej "Monitorem Polskim", ogłasza się:

- 1) zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydane na podstawie ustawy;
- 2) uchwały Rady Ministrów i zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, wydane na podstawie ustawy;
- 3) teksty jednolite aktów określonych w pkt 1 i 2;
- 4) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące aktów normatywnych ogłoszonych w Monitorze Polskim lub aktów normatywnych, które nie były ogłoszone.

W Monitorze Polskim ogłasza się również:

- 1) uchwały Zgromadzenia Narodowego dotyczące:
 - a) regulaminu Zgromadzenia Narodowego,
 - b) uznania trwałej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia,
 - c) postawienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu;
- 2) uchwały Sejmu dotyczące:
 - a) regulaminu Sejmu,
 - b) uchwalenia wotum zaufania Radzie Ministrów oraz absolutorium dla Rady Ministrów,
 - c) uchwalenia wotum nieufności Radzie Ministrów lub ministrowi,
 - d) pociągnięcia do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu,
 - e) rozwiązania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego,

f) wyboru, powoływania lub odwoływania na określone w Konstytucji lub ustawach stanowiska państwowe; uchwałę o powołaniu lub odwołaniu wymagającym zgody Senatu ogłasza się po wyrażeniu takiej zgody;

3) uchwały Senatu dotyczące:

a) regulaminu Senatu,

b) wyboru, powoływania, odwoływania, a także wyrażenia zgody na powoływanie lub odwoływanie przez Sejm na określone w Konstytucji lub ustawach stanowiska państwowe;

4) akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące:

a) zwoływania pierwszego posiedzenia nowo wybranych Sejmu i Senatu,

b) zrzeczenia się urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

c) desygnowania i powoływania Prezesa Rady Ministrów oraz Rady Ministrów,

d) przyjmowania dymisji Rady Ministrów i powierzania jej tymczasowego pełnienia obowiązków,

e) dokonywania zmian w składzie Rady Ministrów na wniosek Prezesa Rady Ministrów,

f) odwoływania ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności,

g) powoływania lub odwoływania na określone w Konstytucji i ustawach stanowiska państwowe,

i) powoływania sędziów,

j) nadawania tytułu naukowego profesora i tytułu profesora sztuki,

k) mianowania na stopień generała i równorzędny,

l) nadawania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

5) postanowienia Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz powierzeniu Marszałkowi Sejmu tymczasowego wykonywania obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

6) postanowienia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach sporów kompetencyjnych pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.

W Monitorze Polskim ogłasza się inne uchwały Sejmu i Senatu oraz Zgromadzenia Narodowego inne niż wymienione, wyroki Trybunału Stanu, a także postanowienia Marszałka Sejmu, jeżeli ich ogłoszenie w Monitorze Polskim jest przewidziane w tych uchwałach lub postanowieniach albo jeżeli odrębne ustawy tak stanowią.

W dziennikach urzędowych ministrów kierujących działami administracji rządowej oraz w dziennikach urzędowych urzędów centralnych ogłasza się:

- 1) akty normatywne organu wydającego dziennik urzędowy i nadzorowanych przez niego urzędów centralnych;
- 2) uchwały Rady Ministrów uchylające zarządzenia ministra wydającego dziennik urzędowy;
- 3) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach aktów normatywnych, o których mowa w pkt 1 i 2;
- 4) ogłoszenia sądowe, jeżeli tak stanowią inne ustawy.

W wojewódzkim dzienniku urzędowym ogłasza się:

- 1) akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę i organy administracji niespolonej;
- 2) akty prawa miejscowego stanowione przez sejmik województwa, organ powiatu oraz organ gminy, w tym statuty województwa, powiatu i gminy;
- 3) statuty związków międzygminnych, statuty związków powiatów oraz statuty związków powiatowo-gminnych;
- 4) statuty związków metropolitalnych;
- 5) akty Prezesa Rady Ministrów uchylające akty prawa miejscowego stanowionego przez wojewodę i organy administracji niespolonej;
- 6) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez: wojewodę i organy administracji niespolonej, organ samorządu województwa, organ powiatu i organ gminy;
- 7) porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych zawarte:
 - a) między jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) między jednostkami samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej;
- 8) uchwały budżetowe gminy, powiatu i województwa oraz sprawozdanie z wykonania budżetu gminy, powiatu i województwa;
- 9) obwieszczenia o wygaśnięciu mandatu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz o rozwiązaniu sejmiku województwa, rady powiatu lub rady gminy;
- 10) rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące aktów prawa miejscowego stanowionych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 11) statut urzędu wojewódzkiego;
- 12) inne akty prawne, informacje, komunikaty, obwieszczenia i ogłoszenia, jeżeli tak stanowią przepisy szczególne.

Przepisy porządkowe ogłasza się w drodze obwieszczeń, a także w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie lub w środkach masowego przekazu. Za dzień ogłoszenia przepisów porządkowych uważa się dzień wskazany w obwieszczeniu. Ogłoszenie przepisów porządkowych w sposób zwyczajowy nie zwalnia z obowiązku ich ogłoszenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Podstawą do ogłoszenia aktu normatywnego lub innego aktu prawnego jest akt w formie dokumentu elektronicznego opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym przez upoważniony do wydania aktu organ. Jeżeli rozporządzenie jest wydawane w porozumieniu z innym organem, podpisu tego organu nie zamieszcza się w tekście rozporządzenia ogłaszanym w dzienniku urzędowym.

Marszałek Sejmu ogłasza tekst jednolity ustawy nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy, jeżeli była ona nowelizowana. Ustawa może określić termin ogłoszenia tekstu jednolitego.

Przy opracowywaniu tekstów jednolitych ustaw z Marszałkiem Sejmu współdziałają Rządowe Centrum Legislacji oraz organy administracji rządowej. Błędy w ogłoszonym tekście aktu prawnego prostuje się w formie obwieszczenia. Sprostowanie nie może prowadzić do merytorycznej zmiany tekstu aktu prawnego. Sprostowanie błędu ogłasza się w tym samym dzienniku urzędowym, w którym ogłoszono prostowany akt. Błędy w tekstach ustaw prostuje Marszałek Sejmu. Błędy w tekście umowy międzynarodowej, w tekście tłumaczenia umowy międzynarodowej na język polski lub w tekście oświadczenia rządowego dotyczącego tej umowy prostuje minister, który występował z wnioskiem o ogłoszenie tej umowy w dzienniku urzędowym.

Dziennik urzędowy wydaje się z zachowaniem kolejności pozycji w danym roku kalendarzowym. Dniem ogłoszenia aktu jest dzień jego ogłoszenia w postaci elektronicznej na stronie internetowej organu wydającego dziennik urzędowy. Organ wydający dziennik urzędowy przechowuje akty normatywne i inne akty prawne ogłoszone w tym dzienniku w formie dokumentów elektronicznych. Organ wydający Dziennik Ustaw i Monitor Polski przechowuje po jednym egzemplarzu każdego z tych dzienników również w formie ich wydruków, poświadczonych za zgodność z oryginałem przez ten organ.

Prezes Rady Ministrów wydaje:

Dziennik Ustaw i Monitor Polski przy pomocy Rządowego Centrum Legislacji, przy czym Rządowe Centrum Legislacji a ministrowie kierujący działami administracji rządowej oraz kierownicy urzędów centralnych wydają dzienniki urzędowe. Wojewodowie wydają wojewódzkie dzienniki urzędowe.

W przypadku braku możliwości ogłoszenia aktu prawnego w postaci elektronicznej z powodu nadzwyczajnych okoliczności, organ wydający dziennik urzędowy ogłasza go w postaci papierowej do czasu ustąpienia tych okoliczności.